

Samenvattend verslag bestuurlijk overleg LSVb – ISO – NAO

over de conceptkaders accreditatie

gehouden op 23 januari 2003, van 14.00 tot 16.00 uur
bij de NAO te 's-Gravenhage

Aanwezig:	<i>Namens LSVb:</i>	Mevrouw H. Arts De heer H. Van der Heide
	<i>Namens ISO:</i>	De heer D.N.E.A. Gilissen Mevrouw R.L.E.P. Reniers De heer S. ter Brug De heer E. Berends Mevrouw W. de Jong
	<i>Namens NAO:</i>	De heer L.E.H. Vredevoogd (voorzitter NAO) De heer O.G. Brouwer (vice-voorzitter NAO) De heer K.L.L.M. Dittrich (vice-voorzitter NAO) De heer M. Luwel (Vlaams gedelegeerd lid bestuur NAO) Mevrouw E.M.S.J. van Gennip (directeur NAO) Mevrouw B. Besanson (adviseur NAO)

Zowel LSVb als ISO hebben schriftelijk commentaar aangeleverd. De onderwerpen in dit commentaar komen in belangrijke mate overeen. In het overleg is per onderwerp het commentaar van LSVb en ISO besproken. In dit verslag wordt hiervan beknopt verslag gedaan.

Opleidingsprofiel versus instellingsprofiel

De studentenorganisaties signaleren dat de doelstellingen van de instelling van invloed zullen (kunnen) zijn op de opleiding. De NAO beaamt dat. Conform de wet kan de invalshoek van de NAO echter alleen de opleiding zijn.

Betrokkenheid studenten

De studenten dringen aan op een actieve betrokkenheid van studenten bij de kwaliteitszorg. Een suggestie is hiervoor een apart onderwerp op te nemen. Het NAO bestuur vindt dit niet passen in het huidige kader, maar onderschrijft wel het belang van de betrokkenheid van studenten. Bij de toets nieuwe opleidingen vindt de NAO dat minder relevant. De NAO zal overwegen hoe studentenbetrokkenheid meer expliciet kan worden opgenomen in het systeem.

Studenten geven als suggestie :

- studentenbetrokkenheid op te nemen als facet waarop positief gescoord moet worden in het kader bestaande opleidingen;
- verplichte deelname (als volwaardig lid) van studenten in visitatiepanels;
- voorwaarde dat er gesprekken met studenten moeten worden gevoerd in het visitatieproces .

Het VBI kader, waarin dit wordt uitgewerkt wordt momenteel voorbereid. Een concept-versie van dit kader zal aan ISO en LSVb worden toegezonden voor commentaar.

Scoringsschaal

LSVb is bezorgd dat door de score "excellent" toch een vorm van ranking wordt gecreëerd. De NAO herhaalt dat het systeem nadrukkelijk niet ranking beoogt. De NAO geeft als oordeel wel/geen accreditatie. De scoringsschaal is een instrument voor VBI om tot een oordeel daarover te komen. De score 'excellent' dient tevens om 'best practices' zichtbaar te maken. De NAO zal de uitgebreidheid van de scoringsschaal opnieuw in overweging nemen. ISO voegt toe niet blij te zijn met de toevoeging 'twijfelachtig'.

Angst voor nivellering

ISO is bezorgd dat het systeem tot nivellering en uniformering gaat leiden en suggereert de bijzondere kwaliteitskenmerken op te nemen in de accreditatie-eisen. De NAO deelt de zorg, maar de oplossing van ISO staat op gespannen voet met het doel van accreditatie (waarborgen van basiskwaliteit) en is in strijd met de wet.

Termijn van zes jaar

De studenten vinden de termijn van zes jaar lang, zeker als er een mogelijkheid van lichtere toets ontstaat. Tussendoor kan kwaliteit sterk achteruit gaan.

De NAO wijst er op dat de termijn wettelijk bepaald is – ook voor nieuwe opleidingen. De minister kan als daar aanleiding toe is (bijv. vanwege klachten) tussentijds de Inspectie vragen onderzoek te doen en vervolgens eventueel ingrijpen.

De lichtere toets is voorlopig niet aan de orde. Op termijn kan dit spelen bij accreditatie van meerdere opleidingen in een instelling, en heeft betrekking op de facetten die breder georganiseerd zijn zoals kwaliteitszorg en voorzieningen; die hoeft je niet elke keer opnieuw door te lichten.

Kwaliteit VBI's

Studenten vrezen dat de VBI's te weinig kritisch zijn. Heeft de NAO overwogen ook de zelfevaluaties op te vragen? De NAO heeft dit overwogen. Om de verbeterfunctie in het systeem niet te schaden, vraagt de NAO deze zelfevaluaties niet op. De NAO kijkt wel scherp naar de argumentatie in de visitatierapporten. Tevens dienen de VBI's te toetsen of het zelfevaluatie rapport voldoende kritisch is. De NAO ontwikkelt een toetsingskader voor beoordeling van de werkwijze van de VBI's. In principe wordt de werkwijze van de VBI's op de zelfde facetten beoordeeld voor plaatsing op de lijst als voor beoordeling in een specifieke visitatie.

LSVb geeft in overweging in dit kader eisen te stellen aan de deskundigheid op het gebied van audit vaardigheden.

ISO vraagt zich af of ook buitenlandse VBI's (bijvoorbeeld ABET) met dit VBI- kader worden getoetst. De NAO bevestigt dit. Mogelijk zullen buitenlandse VBI's er voor kiezen door samenwerking met Nederlandse aan de eisen te voldoen.

Definitie BA en MA en WO/HBO

ISO vraagt waarom specificaties van WO/HBO (oriëntatie WO opleidingen) zijn afgezwakt. De NAO geeft aan dat de criteria alleen op een andere plaats terecht zijn gekomen. Verder vinden de studenten de Dublin definities van bachelor en master ruim en vaag, en suggereren zij deze te concretiseren voor de Nederlandse situatie. De NAO deelt de mening van de studenten. Het internationale veld is nog niet toe aan scherpere definities, maar Nederland wil blijven aansluiten op internationale ontwikkelingen en gebruikt ze daarom als achtergrondmateriaal.

Relatie doelstellingen en inhoud

De studenten vragen zich af of de relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma niet moet worden vertaald in criteria voor de vorm en opbouw van het programma. De NAO wil dwingende vormvoorschriften vermijden. Vormeisen worden wel gesteld bij het facet Instroom.

Studielast

Studenten vinden het aspect studeerbaarheid onvoldoende terug. Zij suggereren dat dit als facet wordt opgenomen met als toelichting dat er noodzakelijke maatregelen worden getroffen ter beperking van belemmerende factoren. De LSVb geeft in overweging hieraan ook studiebegeleiding toe te voegen. De NAO geeft aan dat het facet studielast op grond van de wet moet worden genoemd. De NAO zal de tekstuele suggestie voor studeerbaarheid in principe overnemen.

Selectie bij instroom

De studenten vinden inhoudelijke selectie voor de master ongewenst. De NAO geeft aan dat dit gewenst kan zijn bijvoorbeeld bij de research master in het WO. Ook aan buitenlandse studenten en zij-instromers worden eisen gesteld. De NAO neemt in overweging tekst over dit laatste op te nemen in de toelichting.

Facet organisatie

De studenten vragen zich af waarom het facet organisatie is verdwenen. De NAO geeft aan dat in de huidige versie doublures zijn geschrapt. Alle criteria zijn elders in het kader te vinden.

Personeel

Studenten vragen zich af waarom de eisen gesteld aan personeel zo vaag zijn. Bij HBO is de formulering zwakker dan in eerdere versies. Waarom wordt niet gevraagd naar competenties in plaats van kwalificaties? Ook wordt vaak de term 'voldoende' gebruikt – dat lijkt dubbelop met een scoringschaal waarin ook voldoende staat.

De NAO geeft aan dat in het HBO de relatie met de beroepspraktijk niet voor elke docent kan gelden. Bovendien kan de aansluiting met de beroepspraktijk ook in andere vormen worden bewerkstelligd dan doordat docenten ook in de beroepspraktijk werken. Het woord 'competentie' is vermeden omdat competenties (nog) niet goed zijn te meten. Naar aanleiding van het commentaar neemt de NAO een aantal aanpassingen in overweging:

- HBO: tekst wijzigen in 'effectieve aansluiting met de beroepspraktijk';
- Kritisch te kijken naar gebruik van de term 'voldoende' (ook elders in het kader);
- Mogelijkheid portfolio medewerkers in toelichting opnemen.

Voorzieningen

Studenten vragen zich af of de voorzieningen ook niet moeten aansluiten bij de behoeften van studenten. Wordt er bijvoorbeeld objectieve informatie verstrekt aan aankomende studenten? De NAO onderschrijft het belang van goede voorlichting vooraf, maar vindt dit geen onderdeel van kwaliteit van de opleiding zoals NAO beoogt de toetsen. Wat betreft de voorzieningen meent zij, dat 'behoeften van studenten' een te subjectieve norm is; daarom verbindt de NAO het niveau van de voorzieningen aan de eisen die de opleiding stelt.

Interne kwaliteitszorg

ISO zag dit graag scherper verwoord. Bij Interne kwaliteitszorg wordt nu geen nadere uitwerking (aspecten voor doelen) meer genoemd. De studenten suggereren bij dit facet de opleidingscommissie te noemen in de criteria. Voorkomen moet worden dat de betrokkenheid van studenten beperkt blijft tot het invullen van enquêtes.

De NAO onderschrijft het belang van het stellen van doelen bij het vormgeven van interne kwaliteitszorg, maar wil de keuze en formulering van doelen aan opleidingen overlaten. De eis van een opleidingscommissie geldt niet voor de aangewezen opleidingen. Het is wel een relevant voorbeeld van hoe studenten kunnen worden betrokken. De NAO neemt in overweging in het laatste criterium "actief" toe te voegen vóór betrokkenheid en tevens de opleidingscommissie als voorbeeld op te nemen in de toelichting.

Rendement

LSVb vindt rendement een twijfelachtig facet en raadt aan hiermee voorzichtig om te gaan. De NAO is het ermee eens dat voorzichtig met dit facet moet worden omgegaan. De wet verplicht NAO overigens dit op te nemen. Grote verschillen in rendementen tussen goed vergelijkbare opleidingen kunnen bovendien een indicatie voor kwaliteitsverschillen zijn.

Openbaarheid

ISO vraagt wat de NAO openbaar maakt. De NAO maakt het accreditatierapport openbaar via de website. Verder is het rapport van de VBI en het plan van de instelling voor de nieuwe opleiding in principe openbaar. De NAO plaatst deze echter niet op de website.

Toets nieuwe opleidingen

Studenten vragen waarom er geen externe deskundigen verplicht zijn. Wordt voor de toetsing van nieuwe opleidingen voldoende informatie nagevraagd over het gehele curriculum? De NAO licht de filosofie toe. De vereiste zwaarte van de kwaliteitstoets door de NAO hangt af van het soort van opleiding: is het een geheel nieuwe opleiding, of is het een opleiding die nieuw is voor de instelling maar in hoge mate overeenkomt met opleidingen die elders al worden gegeven. In het eerste geval zal de kwaliteitstoets voor het programma essentieel zijn, in het tweede geval minder omdat de kwaliteit van het programma elders al is vastgesteld. Voor de doelmatigheidstoets van OCW geldt mogelijk het omgekeerde, die lijkt vooral relevant voor het laatste geval. Hieruit blijkt dat het lastig is algemene dwingende procedurele eisen te stellen – per geval zal de NAO bekijken hoe zwaar de toets moet zijn. Dat heeft te maken met efficiëntie, niet met verschillende maatstaven. De NAO verwacht in grote lijnen een overzicht van het gehele curriculum –het huidige kader biedt hiervoor voldoende ankerpunten.

Toets studiebegeleiding mist bij bestaande opleidingen

ISO signaleert dat het aspect studiebegeleiding ontbreekt bij nieuwe opleidingen. De NAO vindt studiebegeleiding in een toekomstige situatie lastig te beoordelen. Zij zal dit facet toch opnemen, gekoppeld aan de inzet van personeel hiertoe.

De NAO dankt ISO en LSVb voor het gevoerde overleg en voor de in het voorbereidende informele overleg geleverde inbreng. De NAO heeft het vertrouwen, dat ISO en de LSVb zich in de binnenkort door de NAO definitief vast te stellen documenten redelijk zullen kunnen vinden.

Nederlandse Accreditatie Organisatie (NAO)

Na vaststelling, op 10 februari, gaan de kaders voor goedkeuring naar de staatssecretaris, die ze 'voorhangt' bij het parlement. In principe kan de goedkeuringsprocedure in vier maanden zijn beslag krijgen. De NAO zal verder in de komende maanden de criteria voor de VBI's uitwerken, hierover overleg plegen met aspirant-VBI's; ook commentaar van de studentenorganisaties is hartelijk welkom.

Samenvattend verslag bestuurlijk overleg Onderwijsbonden HO – NAO

over de conceptkaders accreditatie

gehouden op 23 januari 2003, van 10.00 tot 12.00 uur
bij de NAO te 's-Gravenhage

Aanwezig:	<i>Namens OCNV:</i>	Mevrouw Vroonhoven en de heer J. Duijnhouwer
	<i>Namens NFTO:</i>	De heren N. Gielen en W. van Ham
	<i>Namens AC-AFZ:</i>	Mevrouw A.W.J.M. van Bolderen en de heer B. Sprokholz
	<i>Namens AOb:</i>	De heer A. van Nie
	<i>Namens NAO:</i>	De heer L.E.H. Vredevoogd (voorzitter NAO) De heer O.G. Brouwer (vice-voorzitter NAO) De heer K.L.L.M. Dittrich (vice-voorzitter NAO) De heer M. Luwel (Vlaams gedelegeerd lid bestuur NAO) Mevrouw E.M.S.J. van Gennip (directeur NAO) Mevrouw B. Besanson (adviseur NAO) Mevrouw M. van Warmerdam (adjunct-directeur NAO)
Verhinderd:	<i>Namens ABVAKABO:</i>	De heer A. Lammeretz
	<i>Namens AOb:</i>	De heer G. Stemerding
	<i>Namens CFO:</i>	De heer W.J. Berg
	<i>Namens CMHF:</i>	De heer A.J. van Duijneveldt

Inleiding

Begin januari hebben consultatie- en informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor bestuurders van (bekostigde en niet bekostigde) instellingen binnen het Hoger Onderwijs (HO) om van gedachten te wisselen over de concept-accreditatiekaders van de NAO. Naar aanleiding van deze consultaties zijn de kaders aangepast. Het toetsingskader nieuwe opleidingen is bijvoorbeeld in belangrijke mate herzien.

Kaders

De voorliggende kaders zijn breed geformuleerd en daardoor flexibel in de toepassing. Er is ruimte voor het waarborgen van het eigen karakter van het brede scala aan opleidingen binnen het HO. Uit het commentaar op de proefaccreditatie binnen het HBO bleken er twee stromingen te bestaan: een die de ruimte die de beoordelaars gegeven was groot vond, een andere die de gegeven ruimte juist als te beperkt beoordeelde. Het bestuur van de NAO heeft bewust gekozen voor een breed, flexibel kader. Dit laat ruimte voor eigen beleid van instellingen en voor de professionaliteit van de VBI's, met name van de visiterende panels.

De NAO geeft een ja-nee besluit ten aanzien van accreditatie. De VBI's zullen gebruik gaan maken van een meerpunts-schaal. Bij de beschreven 5 punts-schaal worden van de zijde van de HBO-raad grote vraagtekens gezet, mede op grond van ervaring opgedaan in de accrediteringsproef HBO. De NAO wordt aanbevolen op dit, voor de uitvoering belangrijke, punt nog eens ervaren panelleden te consulteren. De uitkomsten van de beoordelingen van de basiskwaliteit zullen pertinent geen rangorde-oordelen zijn.

Bij twijfel over de kwaliteit van de opleiding of over de aan de NAO aangeboden stukken kan het bestuur van de NAO vragen om een second opinion. Zij kan ook bij de instelling aanvullende informatie opvragen. Wanneer de NAO zich onthoudt van een beslissing, blijft de vigerende accreditatie geldig tot de NAO een uitspraak heeft gedaan. Bij een negatief besluit van de NAO (dat wil zeggen: geen accreditatie) krijgt de opleiding een herstelperiode van 2 jaar (WHW, art5a 12a).

Een belangrijk onderdeel van de kwaliteitskaders is de inzet van personeel bij de opleidingen. De huidige formulering kan worden aangescherpt door een verbreding van de eis aan de inzet van het personeel, niet alleen het aansluiten bij, maar ook het onderhouden van een dialog met de beroepspraktijk. Het is geen eenrichtingsverkeer.

Verhouding NAO-Inspectie

Er vindt overleg plaats over de rolverdeling tussen NAO en Inspectie. De verwachting is, dat dit deze of volgende maand uitmondt in een aantal afspraken. Hierover zal met de brancheorganisaties worden overlegd, omdat deze afspraken de bestuurlijke afspraken over de rol van de Inspectie in het 'bestuurlijk natraject' van visitaties vervangen.

VBI's

Om duidelijk zicht te kunnen blijven houden op de kwaliteit van de beoordelaars zal een toetsingskader voor de werkwijze van de VBI's worden ontwikkeld. Daarin wordt voldoende ruimte ingebouwd voor de professionaliteit van de VBI's. De verhouding NAO-VBI zal ook duidelijk beschreven worden. De NAO zal geen VBI's gaan certificeren, zij zal overeenkomstig de wet jaarlijks een lijst publiceren waarop VBI's staan vermeld die voldoen aan de deskundigheid, kwaliteit - en methodische eisen uit het toetsingskader VBI. De NAO beoordeelt de rapporten van de VBI's aan de hand van het toetsingskader VBI's. Indien de rapporten van een VBI bij herhaling niet voldoen aan de gestelde eisen en deze dus niet goed functioneert, zal de NAO de VBI van de lijst schrappen.

De NAO zal in het geval van aanvullende vragen of een aanvullend onderzoek niet zelf een kwaliteitsmeting gaan verrichten bij de opleiding. Hiervoor maakt de NAO altijd gebruik van derden: hetzij een VBI, hetzij een andere (commissie van) externe deskundige(n).

Definitie opleiding

De NAO gaat - overeenkomstig de wet - uit van een accreditatie van een opleiding in al haar vormen (voltijd, deeltijd, duaal). Het risico daarbij is echter dat, indien één van de opleidingsvormen als niet aan de maat wordt beschouwd, de gehele opleiding haar accreditatie verliest. De vraag is of opleidingen gedeeld aangeboden moeten worden om dit te voorkomen, of dat het besluit van de NAO kan zijn: opleiding geaccrediteerd, maar niet akkoord met het langer aanbieden van de opleiding in een bepaalde vorm (bijvoorbeeld: voltijds en deeltijds voldoen wel, duaal voldoet niet aan de gestelde eisen).

De NAO wil dit probleem pragmatisch oplossen, in overleg met betrokken partijen (instellingen, OCW).

Bachelor-master en WO-HBO

Bij de instroom in een WO-bachelor geeft het diploma van het VWO recht op toelating tot deze opleiding, evenals een HBO-bachelor. Het hebben van een WO-bachelor echter is geen toelatingseis voor instroom binnen het HBO.

Bij de omschrijving van de oriëntatie en het programma wordt op mastersniveau gesproken van een 'praktijkleerperiode', hetgeen een misverstand is. De tekst zal worden aangepast. De inzet van personeel is - naast een belangrijke conditie voor kwaliteit - mede bepalend voor het onderscheid tussen WO en HBO.

Kosten

De kosten voor accreditatie door de NAO zullen waarschijnlijk worden vastgesteld op 2500 per accreditatie. De kosten voor het inhuren van een VBI zijn echter aanzienlijk hoger. Daarnaast komen kosten die de instelling zelf moet maken respectievelijk productieverlies. Voorts is door het NAO de mogelijkheid geopperd om te bezien of er een mogelijkheid bestaat om gelijksoortige opleidingen geclusterd aan te bieden voor accreditatie.

De NAO dankt de onderwijsbonden voor het gevoerde overleg. De NAO is verheugd over de grote mate van overeenstemming over de inrichting van de accreditatie en van de toets nieuwe opleidingen en heeft het vertrouwen, dat de onderwijsbonden zich in de binnenkort definitief vast te stellen documenten zullen kunnen vinden.

Samenvattend verslag bestuurlijk overleg HBO-raad – NAO

over de concept-accreditiekaders

gehouden op 27 januari 2003, van 16.00 tot 18.00 uur
bij de NAO te 's-Gravenhage

Aanwezig:	<i>Namens HBO-raad:</i>	De heer F. Leijnse (voorzitter HBO-raad) De heer J. Tuytel (bestuur HBO-raad) De heer H. Dijkstra (bestuurslid HBO-raad) Mevrouw A. van Staa (bureau HBO-raad)
	<i>Namens NAO:</i>	De heer L.E.H. Vredevoegd (voorzitter NAO) De heer O.G. Brouwer (vice-voorzitter NAO) De heer K.L.L.M. Dittrich (vice-voorzitter NAO) Mevrouw E.M.S.J. van Gennip (directeur NAO) De heer M. Luwel (Vlaams gedelegeerd lid bestuur NAO) De heer V. Rutgers (adviseur NAO) Mevrouw M. van Warmerdam (adjunct-directeur NAO)

Inleiding

Begin januari hebben consultatie- en informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor bestuurders van (bekostigde en niet bekostigde) instellingen binnen het Hoger Onderwijs (HO) om van gedachten te wisselen over de concept-accreditiekaders bestaande opleidingen en de toetsingskaders nieuwe opleidingen van de NAO. Naar aanleiding van deze consultaties zijn de kaders aangepast. Vooral de toetsingskaders nieuwe opleidingen zijn bijvoorbeeld in belangrijke mate herzien. De HBO-raad staat in het algemeen positief tegenover de NAO-aanpak t.a.v. de kaders. Tegelijk vindt de HBO-raad dat voor verdere uitwerking op onderdelen nader overleg geboden is. Beide partijen achten de voortzetting van een open en intensief gesprek ook in de toekomst over de accreditatie van belang. De NAO zal het initiatief nemen tot een spoedig overleg ter bespreking van implementatie- en overgangsproblemen. Van de urgentie hiervan zijn beide partijen overtuigd.

Kaders

De NAO geeft een ja-nee besluit ten aanzien van accreditatie. De VBI's zullen gebruik gaan maken van een meerpunts-schaal. Bij de beschreven 5 punts-schaal worden van de zijde van de HBO-raad grote vraagtekens gezet, mede op grond van ervaring opgedaan in de accrediteringsproef HBO. De NAO wordt aanbevolen op dit, voor de uitvoering belangrijke, punt nog eens ervaren panelleden te consulteren. De uitkomsten van de beoordelingen van de basiskwaliteit zullen pertinent geen rangorde-oordelen zijn.

Bij twijfel over de kwaliteit van de opleiding of over de aan de NAO aangeboden stukken kan het bestuur van de NAO vragen om een second opinion. Zij kan ook bij de instelling aanvullende informatie opvragen. Wanneer de NAO zich onthoudt van een beslissing, blijft de vigerende accreditatie geldig tot de NAO een uitspraak heeft gedaan. Bij een negatief besluit van de NAO (dat wil zeggen: geen accreditatie) krijgt de opleiding een herstelperiode van 2 jaar (WHW, art5a 12a).

Een belangrijk onderdeel van de kwaliteitskaders is de inzet van personeel bij de opleidingen. De huidige formulering kan worden aangescherpt door een verbreding van de eis aan de inzet van het personeel, niet alleen het aansluiten bij, maar ook het onderhouden van een dialog met de beroepspraktijk. Het is geen eenrichtingsverkeer.

Bachelor-master en WO-HBO

Bij de instroom in een WO-bachelor geeft het diploma van het VWO recht op toelating tot deze opleiding, evenals een HBO-bachelor. Het hebben van een WO-bachelor echter is geen toelatingseis voor instroom binnen het HBO.

Bij de omschrijving van de oriëntatie en het programma wordt op mastersniveau gesproken van een 'praktijkleerperiode', hetgeen een misverstand is. De tekst zal worden aangepast. De inzet van personeel is – naast een belangrijke conditie voor kwaliteit – mede bepalend voor het onderscheid tussen WO en HBO.

Een aantal voortgezette opleidingen in het HBO komt wellicht in aanmerking als masteropleiding (voorbeelden: bouwkunst en andere opleidingen binnen kunst, de eerstegraads lerarenopleidingen, hogere kaderopleiding pedagogiek, speciaal onderwijs). Hierover wordt op korte termijn verder gesproken. Uitgangspunt is om recht te doen aan de positie van deze opleidingen, met zo weinig mogelijk kosten voor de opleidingen.

Nieuwe opleidingen

De NAO onderscheidt twee typen nieuwe opleidingen, die volgens de definitie van de NAO onder de toets nieuwe opleidingen vallen: 1. Opleidingen die nog niet in het (Nederlandse) hoger onderwijs voorkomen en 2. Opleidingen die voor de aanvragende instelling nieuw zijn, maar die al wel door één of meer andere instellingen in het CROHO geregistreerd zijn. Een relevante vraag is hoe om te gaan met mogelijke voornemens tot samenvoeging van twee of meer bestaande opleidingen bijv. tot een brede bachelor. Vastgesteld wordt dat daarover nadere doordenking en overleg geboden is.

Definitie opleiding

De instelling kiest voor de aanbieden van een opleiding voor accreditatie onder een bepaalde vlag: of HBO of WO en of bachelor of master.

De NAO gaat uit van een accreditatie van opleiding in al haar vormen (voltijd, deeltijd, duaal). Het risico daarbij is echter dat, indien één van de opleidingsvormen als niet aan de maat wordt beschouwd, de gehele opleiding niet wordt geaccrediteerd. De vraag is of opleidingen gedeeld aangeboden moeten worden om dit te voorkomen, of dat het besluit van de NAO kan zijn: opleiding geaccrediteerd, maar niet akkoord met het langer aanbieden van de opleiding in een bepaalde vorm (bijvoorbeeld: voltijds en deeltijds voldoen wel, duaal voldoet niet aan de gestelde eisen). Er zijn naast verschillende vormen ook opleidingen die in verschillende (neven)vestigingen worden gegeven. In dit geval zal gewaarborgd moeten zijn, dat de kwaliteit van het aanbod in elk van de vestigingen voldoende is.

De NAO wil deze problemen tijdig en pragmatisch oplossen, in overleg met de brancheorganisaties.

DVC

De NAO zal – evenals met andere mogelijke aspirant-VBI's – met de Dutch Validation Council (DVC) in gesprek gaan over het toetsingskader VBI's. In dat gesprek zal tevens aan de orde komen hoe de NAO denkt om te gaan met de door de DVC gegeven oordelen: de DVC-accreditaties zullen door de NAO worden overgenomen; over de kandidaatsregistraties is die toezegging door NAO niet gedaan. Daar zal binnenkort met de DVC over worden gesproken.

Verhouding NAO-Inspectie

Er vindt overleg plaats over de rolverdeling tussen NAO en Inspectie. De verwachting is, dat dit deze of volgende maand uitmondt in een aantal afspraken. Hierover zal tevoren met de brancheorganisaties worden overlegd. Zoals bekend zijn in het verleden over de rol van de Inspectie in het bestuurlijk na-traject van visitaties bestuurlijke afspraken gemaakt en vastgelegd tussen OC en W, de Inspectie en VNSU en HBO-raad.

Post-initieel

De NAO heeft de wettelijke taak ook post-initiële masteropleidingen te accrediteren, indien instellingen daarom zouden verzoeken. Door de Nuffic is de vraag opgeworpen of het wenselijk is dat ook non-degree-courses –door de NAO worden geaccrediteerd. Van HBO-raad zijde wordt gemeld dat daaraan geen behoefte bestaat. Wel vindt men NAO aandacht voor zogenaamde tussenmomenten waarvoor certificaten kunnen worden verstrekt op zijn plaats, maar niet in de vorm van afzonderlijke accreditatie beslissingen. De accreditatie dient zich uit te strekken over de bacheloropleiding in zijn geheel. De NAO zal met deze opstelling rekening houden.

De NAO dankt de HBO-raad voor het gevoerde overleg en voor de in het voorbereidende informele overleg geleverde inbreng. De NAO is verheugd over de grote mate van overeenstemming over de inrichting van de accreditatie en van de toets nieuwe opleidingen en heeft het vertrouwen, dat de HBO-raad en de bij de raad aangesloten hogescholen zich in de binnenkort definitief vast te stellen documenten zullen kunnen vinden.

Samenvattend verslag bestuurlijk overleg PAEPON – NAO

over de conceptkaders accreditatie

gehouden op 28 januari 2003, van 14.00 tot 15.45 uur
bij de NAO te 's-Gravenhage

Aanwezig: *Namens PAEPON:* De heer H. Groen (voorzitter PAEPON)
De heer M.J. Kuipers (bestuurslid PAEPON)
Mevrouw H.A.M.F. Keijzer (bestuurslid PAEPON)
Mevrouw A.J.M. Bakker (directeur PAEPON)

Namens NAO: De heer L.E.H. Vredevoogd (voorzitter NAO)
De heer O.G. Brouwer (vice-voorzitter NAO)
De heer K.L.L.M. Dittrich (vice-voorzitter NAO)
De heer M. Luwel (Vlaams gedelegeerd lid bestuur NAO)
Mevrouw E.M.S.J. van Gennip (directeur NAO)
De heer P.J. van Delden (adviseur NAO)
Mevrouw M. van Warmerdam (adjunct-directeur NAO)

Inleiding

Begin januari hebben consultatie- en informatiebijeenkomsten plaatsgevonden voor bestuurders van (bekostigde en niet bekostigde) instellingen binnen het Hoger Onderwijs (HO) om van gedachten te wisselen over de concept-accreditatiekaders van de NAO. Naar aanleiding van deze consultaties zijn de kaders aangepast. Het toetsingskader nieuwe opleidingen is bijvoorbeeld in belangrijke mate herzien.

Kaders

De voorliggende kaders zijn breed geformuleerd en daardoor flexibel in de toepassing. Er is ruimte voor het waarborgen van het eigen karakter van het brede scala aan opleidingen binnen het HO. Uit het commentaar op de proefaccreditatie binnen het HBO bleken er twee stromingen te bestaan: een die de ruimte die de beoordelaars gegeven was groot vond, een andere die de gegeven ruimte juist als te beperkt beoordeelde. Het bestuur van de NAO heeft bewust gekozen voor een breed, flexibel kader. Dit laat ruimte voor eigen beleid van instellingen en voor de professionaliteit van de VBI's, met name van de visiterende panels.

Overgangsproblematiek

Binnen het veld van de niet-bekostigde instellingen is geen uniformiteit in de wijze waarop de kwaliteitszorg tot nu toe vorm krijgt. De wetgeving stelde eisen aan het aanwezig zijn van een bepaalde vorm van kwaliteitsborging, maar schreef niet voor op welke wijze dit diende plaats te vinden. De transitie van de huidige naar de nieuwe wijze van kwaliteitsborging zal een complexe exercitie zijn. PAEPON en de NAO zullen hierover zorgvuldig met elkaar moeten blijven spreken. De NAO zal het initiatief nemen tot het instellen van een (tijdelijke) commissie ter bespreking van overgangsproblemen.

VBI's

Om duidelijk zicht te kunnen blijven houden op de kwaliteit van de beoordelaars zal een toetsingskader voor de werkwijze van de VBI's worden ontwikkeld. De wet schrijft voor, dat de NAO jaarlijks een lijst van VBI's publiceert, die voldoen aan de eisen die de NAO stelt. Het staat instellingen vrij om een niet op de lijst vermelde VBI te vragen. De keuze voor een VBI van de lijst is geen garantie voor een goed rapport.

Alvorens het toetsingskader voor de VBI's zal worden vastgesteld en aangeboden aan de minister zal overleg worden gepleegd met mogelijke aanstaande VBI's, waaronder Certiked.

Van rechtswege geaccrediteerd

Binnen het veld leven misverstanden over het al dan niet van rechtswege geaccrediteerd zijn van aangewezen opleidingen en met name over de duur ervan. De IB-groep heeft bij vergissing een brief doen uitgaan naar instellingen binnen het veld, waarin gesteld wordt dat

de genoemde opleidingen tot een bepaalde datum geaccrediteerd zijn. Hier is echter geen rechtsgrond voor. De NAO heeft reeds OCenW ingeschakeld en aan de IB groep laten weten dat zij een vergissing heeft begaan en verzocht deze zo spoedig mogelijk te corrigeren.

Verhouding NAO-Inspectie

Er vindt overleg plaats over de rolverdeling tussen NAO en Inspectie. De verwachting is, dat dit deze of volgende maand uitmondt in een aantal afspraken. Hierover zal met de brancheorganisaties worden overlegd, omdat deze afspraken de bestuurlijke afspraken over de rol van de Inspectie in het 'bestuurlijk natraject' van visitaties vervangen.

Kosten

De kosten voor accreditatie door de NAO zullen waarschijnlijk worden vastgesteld op 2500 per accreditatie. De kosten voor het inhuren van een VBI zijn echter aanzienlijk hoger. Daarnaast komen kosten die de instelling zelf moet maken respectievelijk productieverlies. Voorts is door het NAO de mogelijkheid geopperd om te bezien of er een mogelijkheid bestaat om gelijksoortige opleidingen geclusterd aan te bieden voor accreditatie.

Bachelor

De titel bachelor wordt veel en breed gebruikt binnen het (hoger) onderwijsveld. De NAO zal nagaan of en indien ja op welke wijze deze titel beschermd is.

De NAO dankt PAEPON voor het gevoerde overleg. De NAO is verheugd over de grote mate van overeenstemming over de inrichting van de accreditatie en van de toets nieuwe opleidingen en heeft het vertrouwen, dat PAEPON en de bij haar aangesloten instellingen zich in de binnenkort definitief vast te stellen documenten zullen kunnen vinden.

akkoord met het langer aanbieden van de opleiding in een bepaalde vorm (bijvoorbeeld: voltijds en deeltijds voldoen wel, duaal voldoet niet aan de gestelde eisen).

De NAO wil dit probleem pragmatisch oplossen, in overleg met betrokken partijen (instellingen, OCW).

Instream

Naast de kwaliteitseisen gesteld aan het proces en het 'product' (doorstroom en uitstroom) zijn de eisen aan de input (instream) van de opleiding van wezenlijk belang voor de bepaling van de kwaliteit van de opleiding. De kwalificaties van zowel studenten als docenten zijn mede bepalend voor kwaliteit, maar ook de aard van de opleiding (HBO of WO).

VBI's

De NAO zal een toetsingskader bvoor VBI's opstellen. Daarin wordt voldoende ruimte ingebouwd voor de professionaliteit van de VBI's. De verhouding NAO-VBI zal ook duidelijk beschreven worden. De NAO beoordeelt de kwaliteit van de rapporten van de VBI's.. Bij twijfel over de kwaliteit van de opleiding of over de aan de NAO aangeboden stukken kan het bestuur van de NAO vragen om een second opinion. Zij kan ook bij de instelling aanvullende informatie opvragen. Wanneer de NAO zich onthoudt van een beslissing, blijft de oude accreditatie geldig tot de NAO een uitspraak heeft gedaan. Bij een negatief besluit van de NAO (dat wil zeggen: geen accreditatie) krijgt de opleiding een herstelperiode van 2 jaar (WHW, art. 5a 12a).

De NAO zal in het geval van aanvullende vragen of een aanvullend onderzoek niet zelf een kwaliteitsmeting gaan verrichten bij de opleiding. Hiervoor maakt de NAO altijd gebruik van derden: hetzij een VBI, hetzij een andere (commissie van) externe deskundige(n).

De NAO zal geen VBI's gaan certificeren, zij zal overeenkomstig de wet jaarlijks een lijst publiceren waarop VBI's staan vermeld die voldoen aan de deskundigheid, kwaliteit - en methodische eisen uit het toetsingskader VBI. De NAO beoordeelt de rapporten van de VBI's aan de hand van het toetsingskader VBI's. Indien de rapporten van een VBI bij herhaling niet voldoen aan de gestelde eisen en deze dus niet goed functioneert, zal de NAO de VBI van de lijst schrappen.

De NAO zal afspraken voorstellen over het omgaan met accreditaties door buitenlandse organisaties. Een idee is om accreditaties van gezaghebbende internationale organisaties -indien nodig - aan te vullen met een rapport van een Nederlandse VBI, om dezelfde informatie over de opleiding te krijgen als in de kaders vermeld. De NAO is voornamelijk nog geen voorstander van Europese kaders omdat die geen recht doen aan het eigen karakter van het onderwijs van de verschillende landen en daarom voorlopig niet realistisch zijn.

Output

Een terugkerende discussie is de waardering van 'output' (resultaten, opbrengsten). De NAO heeft uitgesproken output een belangrijke factor te vinden. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan; ook internationaal zijn er nog niet veel aanknopingspunten. Output is te meten in cijfers of percentages, maar over de betekenis daarvan is niet altijd overeenstemming. Een bijkomende vraag is welke output gemeten wordt: bijvoorbeeld het aantal diploma's in relatie tot de instroom of het aantal uitvallers na x jaar in relatie tot de instroom.

De NAO zal op dit terrein nader onderzoek doen; zij gaat voorzichtig met outputbeoordeling om; input en proces blijven belangrijke factoren.

WO-HBO

De oriëntatie HBO-WO blijkt mede uit de omgeving van de opleiding, onverminderd de in de wet vastgelegde mogelijkheid, dat zowel universiteiten als hogescholen WO- én HBO-opleidingen aanbieden.

Verhouding NAO-Inspectie

Er vindt overleg plaats over de rolverdeling tussen NAO en Inspectie. De verwachting is, dat dit deze of volgende maand uitmondt in een aantal afspraken. Hierover zal met de brancheorganisaties worden overlegd, omdat deze afspraken de bestuurlijke afspraken over de rol van de Inspectie in het 'bestuurlijk natraject' van visitaties vervangen.

Postinitiële masteropleidingen

De NAO heeft de wettelijke taak ook postinitiële masteropleidingen te accrediteren. Daarvoor zal in beginsel hetzelfde accreditatiekader worden gebruikt als voor initiële masteropleidingen met wellicht geringe aanpassingen (bijv. voor het instroomniveau). De NAO zal hier na vaststelling van de nu aan de orde zijnde kaders op terug komen.

De NAO dankt de VSNU voor het gevoerde overleg en voor de in het voorbereidende informele overleg geleverde inbreng. De NAO is verheugd over de grote mate van overeenstemming over de inrichting van de accreditatie en van de toets nieuwe opleidingen en heeft het vertrouwen, dat de VSNU en de universiteiten zich in de binnenkort definitief vast te stellen documenten zullen kunnen vinden.